איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סד.

מסורת הש"ס

ו) כ"ק קיח:. ז) (ופר' תוס' כ"ב ע: ד"ה ואם יחוש).

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מה וכו' בשאר ליה כך וכך הינון. עיין גיטין דף ל ע"א תוס' ד"ה כיון:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מה. וע"ל כו'. כ"כ אבל כל הפוסקים חולקים ע"ז: [ב] שם איכא לאוקמי כו'. כ"כ אבל רש"י שם ד"ה פרדיסא והרא"ש וש"פ כתבו נוסר לו ממדר וקושית תוס' תירץ המ"מ משום דאין דרך למכור פירות פרדס כך:

מוסף רש"י

הגוזל את חבירו והבליע לו בחשבון. לאחר זמן לקח היממנו מקח וכשנתן לו דמיס הוסיף עליהם מעות הגזילה והבליע בחשבון, שהיה טס לומר הרי גזלתך, (ב"ק קיח:). ולדרדות את בוורתו. לשון הכדלת דיוקן של כל דבר הנדבק, וכן לענין פת הנדבקת בתנור נקראת הכדלתו דדיה, הכרוכה פת תן התנור, על שם שהדבק עשוי על ידי מלות שעוה מדובק כדופני הכלי בכל צדדין מדופן אל דופן כמדת שיגל הכלי (שופטים יד ס).

עין משפט נר מצוה

ל א מי' פ"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה י סמג לאוין קלו טוש"ע ח"מ סי' לב סעיף ב:
לא ב מי' פ"ד מהלכות גניבה הלי י וס"ל מהל' גזילה ואבידה הל' ח סמג עשין עח טוש"ע ח"מ סי' שנה סעיף ג וסי' שפו סעיף ב ובהג"ה:
לב ג מי' פ"ט מהלי מלוה ולוה הלכה ג סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' קנב סעיף ט:
לג ד מי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף ח (והכ"ה):
לד ה מי' שם פ"ם הלכה י סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' קנב סעיף יג:

בעישורייתא וחומשייתא. הם היו רגילין בממשה כדרך שאנו מוצין אחד אחד ולדידן הוי בכל ענין בכדי שהדעת טועה: **מה** שעזי חולבות מבור לך מותר. הך ברייתא לא קשיא לרב דאסר לקמן פרדיסא בסוף פירקין (דף עג.) דהכא אין רגילות לגזול בשביל המתנת יום או יומים לכך מוותר שמקבל עליו הפסד ושכר וכך יכול להפסיד כמו להשתכר הלכך אפילו ימלא יותר מן הדמים שנתן לא הוי אגר נטר אבל פרדיסא אסר רב דקא אזיל גביה טובא שרגיל לקנות בעוד שהוא נוסר ומשום הקדמת מעות עד זמן הבליר אזיל גביה והוי אגר נטר ואע"ג דהתם נמי זימנין דאית בהו תיובא דקאמר שמואל כגון כרך או קרא או גשמים ומפסיד הכל רב לא מייש להכי דלא שכיח הוא וא"ת לרב דאסר פרדיסא מ"ש ממשכנתא דסורא דמשמע לקמן (דף סז:) דשריא לב"ע דכתבי הכי במשלם שניא אילין תיפוק אדעא דא בלא כסף דשרי אפילו לכמה שנים לאחולי גביה כ"ש לשנה אחת ויש לומר דשאני משכנתא דסורא שקונה קרקע מעכשיו במעות ושטר לפירותיה אי לא יפדנה הלוה אבל פרדיסא אינו זוכה כשום דבר והוי זוזי הלוואה גביה עד הבלירה ועוד דמשכנתא דסורא קנוי לו קרקע לכל דבר אפי' למשתא בה פרי ולהעמיד שם בהמותיו וכל משמים שילקה אבל בפרדיסא אינו מוכר אלא יין בלבד [א] ועוד י"ל דרב לא אסר פרדיס' אלא דוקא *כשאמר ליה כך וכך היינו מכור לך אבל אם מכר לו הן רב הן מעט מה שיגדל מודה רב דשרי ואפ"ה שרי שמואל משום תיובא שהיין יהיה רע ולא ישוה הדמים שנתן והכא בקרי ועזי חולבו' דאסור מודה שמואל דלא שייך ביה תיובא ולאיכא לאמרי נמי דשרי רבא כיון דממילא קא רבו אחיא אפי' אליבא דרב ואע"ג דהתם נמי ממילא קרבי [ב] איכא לאוקמי דהתם מיירי בפרדיסא כשלא יצא עדיין הפרי כלל: **אי** תקפה ברשותך. תימה דהיכי מיירי דאי בשמשך א"כ אפילו אמר ליה אי תקפה אי זילא ברשותך ואי יקרי ברשותי הוה שרי שהרי מתנה עמו שאם יוקיר יהא המקח קיים מעכשיו ואין המעות הלוואה אלא ואי תקפה אי זילא יהא המקח בטל ויהיו המעות הלוואה ומחזירם לו ומה רבית יש כאן ואי בשלא משך מה צריך להתנות אי תקפה ברשותך כי לא אתי יכול לחזור ליכא מי שפרע כיון שמפסיד הכל כדמשמע לעיל בפ' האזהב (דף מט:) גבי ההוא אמרא דבעי למנקביה דבי

בעישורייתא וחומשייתא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואי אינש תקיפא הוא דלא יהיב מתנה מאי א"ל דלמא מיגזל גזליה ואבלע ליה בחשבון דתניא [ג]הגוזל את חבירו והבליע לו בחשבון יצא ואי אינש דאתי מעלמא דלא שקיל וטרי בהדיה מאי א"ל דלמא אינש אחרינא גזליה וא"ל כי יזיף פלוני פשיטי מינך אבלע ליה בחשבון אמר רב כהנא הוה יתיבנא בשילהי פרקי דרב ושמעית דקאמר קרי קרי ולא ידענא מאי קאמר בתר דקם רב אמרי להו מאי קרי קרי דקאמר רב אמרו לי הכי קאמר רב האי מאן דיהיב זוזי לגינאה אקרי וקא אזלי עשרה קרי בני זרתא וא"ל יהבינא לך בני גרמידא איתנהו שרי ליתנהו אסור פשיטא מהו דתימא כיון דממילא קא רבו שפיר דמי קמ"ל כמאן כי האי תנא דתניא [ד]ההולך לחלוב את עזיו ולגזוז את רחליו ולרדות את בוורתו מצאו חבירו ואמר לו מה שעזי חולבות מבור לך מה שרחלי גוזזות מבור לך מה שבוורתי רודה מבור לך מותר אבל אם אמר לו מה שעזי חולבות כך וכך מבור לך מה שרחלי גוזזות כך וכך מבור לך מה שבוורתי רודה כך וכך מבור לך אסור ואע"ג דממילא קא רבו כיון דליתנהו בההיא שעתא אסור איכא דאמרי אמר רבא [ה]כיון דממילא קא רבו שפיר דמי והתניא כך וכך אסור התם לאו מיניה קא רבו דשקלי ליה להאי ואתי אחרינא בדוכתיה הכא מיניה קא רבו דכי שקלי ליה להאי לא אתי אחרינא בדוכתיה [ה]אמר אביי שרי ליה לאינש למימר ליה לחבריה הילך ארבעה זוזי אחביתא דחמרא אי תקפה ברשותך אי יקרא אי זילא ברשותי א"ל רב שרביא לאביי האי

בעישורייתא שמנו מונין אחד אחד ולדידן הוי בכל ענין בכדי שהדעת טועה: **מה** שעזי חולבות מבור לך מותר. הך ברייתא לא קשיא לרב דאסר לקמן פרדיסא בסוף פירקין (דף עג.) דהכא אין רגילות לגזול בשביל המתנת יום או יומים לכך מוותר שמקבל עליו הפסד ושכר וכך יכול להפסיד כמו להשתכר הלכך אפילו ימלא יותר מן הדמים שנתן לא הוי אגר נטר אבל פרדיסא אסר רב דקא אזיל גביה טובא שרגיל לקנות בעוד שהוא נוסר ומשום הקדמת מעות עד זמן הבליר אזיל גביה והוי אגר נטר ואע"ג דהתם נמי זימנין דאית בהו תיובא דקאמר שמואל כגון כרך או קרא או גשמים ומפסיד הכל רב לא מייש להכי דלא שכיח הוא וא"ת לרב דאסר פרדיסא מ"ש ממשכנתא דסורא דמשמע לקמן (דף סז:) דשריא לב"ע דכתבי הכי במשלם שניא אילין תיפוק אדעא דא בלא כסף דשרי אפילו לכמה שנים לאחולי גביה כ"ש לשנה אחת ויש לומר דשאני משכנתא דסורא שקונה קרקע מעכשיו במעות ושטר לפירותיה אי לא יפדנה הלוה אבל פרדיסא אינו זוכה כשום דבר והוי זוזי הלוואה גביה עד הבלירה ועוד דמשכנתא דסורא קנוי לו קרקע לכל דבר אפי' למשתא בה פרי ולהעמיד שם בהמותיו וכל משמים שילקה אבל בפרדיסא אינו מוכר אלא יין בלבד [א] ועוד י"ל דרב לא אסר פרדיס' אלא דוקא *כשאמר ליה כך וכך היינו מכור לך אבל אם מכר לו הן רב הן מעט מה שיגדל מודה רב דשרי ואפ"ה שרי שמואל משום תיובא שהיין יהיה רע ולא ישוה הדמים שנתן והכא בקרי ועזי חולבו' דאסור מודה שמואל דלא שייך ביה תיובא ולאיכא לאמרי נמי דשרי רבא כיון דממילא קא רבו אחיא אפי' אליבא דרב ואע"ג דהתם נמי ממילא קרבי [ב] איכא לאוקמי דהתם מיירי בפרדיסא כשלא יצא עדיין הפרי כלל: **אי** תקפה ברשותך. תימה דהיכי מיירי דאי בשמשך א"כ אפילו אמר ליה אי תקפה אי זילא ברשותך ואי יקרי ברשותי הוה שרי שהרי מתנה עמו שאם יוקיר יהא המקח קיים מעכשיו ואין המעות הלוואה אלא ואי תקפה אי זילא יהא המקח בטל ויהיו המעות הלוואה ומחזירם לו ומה רבית יש כאן ואי בשלא משך מה צריך להתנות אי תקפה ברשותך כי לא אתי יכול לחזור ליכא מי שפרע כיון שמפסיד הכל כדמשמע לעיל בפ' האזהב (דף מט:) גבי ההוא אמרא דבעי למנקביה דבי פרזק רופילא וי"ל דלעולם מיירי כשמשך ואפ"ה אסור אי אמר אי זילא ברשותך דחשיב קרוב לשכר ורחוק להפסד כדאמר לקמן (דף ע.) גבי עיסקא דאסור אע"ג שיכול להתנות שאם יבא הפסד בעיסקא יהיו כל המעות הלוואה ואם יבא ריוח יהיו כולם פקדון אלא ודאי כיון דאחריות ההפסד על המקבל לא מהני אפילו בתנאי להחשיבם פקדון א"נ מיירי כשלא משך ולריך להתנות דאי לא מתני אליבא אי שפרע דאין בו כל כך הפסד דאיכא דיעתא ליה בחלא טפי מבחמרא כדאמרינן בהמוכר את הספינה (ב"ב ד' פד: ופס) וא"ת אלמי כי לא אתי נמי יכול לחזור בו אי תקפה דמקח טעות הוא אפי' הניחו לוקח בביתו ושהה הרבה ואחר כך החמיץ דא"כ חיינא בהמוכר את הפירות (שם ד' לח. ופס) גבי מוכר יין לחבירו והחמיץ לא שנו אלא בקנקנים דלוקח אבל בקנקנים דמוכר אני אמר ליה הא חמרך והא קנקנך ואפי' מאן דפליג התם ואמר מזלא דגברא גריס מ"מ כי אתי מאי פריך הכא קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא והא מקח טעות הוא דליכא למימר מזליה לוקח גריס כיון דהתנה עמו דאי תקפה ברשותיה ובסוף פירקין (ד' עג:) נמי אמרינן גבי רבנן דיהבי זוזי אחמרא בתשרי ומבחרי להו בטבת ויקאמר אחמרא יהבי ואחלא לא יהבי ואין לחלק כיון מוכר בתשרי ולוקח בטבת לשאר השנה דבהמוכר פירות לא קמפליג בין קודם טבת לאחר טבת לכך נראה דתקפה דהכא לאו היינו שהחמיץ אלא קלקול בעלמא כמו יין הנמכר בחנות דהמוכר פירות דאותו שהחמיץ אחר תשרי מתשרי היה עומד להתחמץ כדאמר בסוף פירקין ואותו הוי מקח טעות אבל תקיף דהכא אין זה הקלקול ראוי לעמוד מתשרי ואין זה מקח טעות ועליה יהבי זוזי והוי תקפה דהכא כי ההוא דהמוכר פירות דאמר רבא אלי מאן דזכין מביתא דחמרא ותקיף כו' דלאו היינו החמיץ דנעי בתר הכי אלא מאי ותקיף על גב דבההיא דברכות (ד' ה:) רב הונא תקיפא ליה ארבע מאה דני דחמרא הוי החמיצו דקאמר אייקר אלא מ"מ הך דהכא לאו היינו החמיץ כדפי' וא"ת מאי צריך לקמן (שם) טעמא דמעיקרא אלא אלא תיפוק ליה דאפילו בתקפה דליכא למימר הכי שרי להתנות כדאמר הכא כיון דקבל עליה יוקרא וזולא קרוב לזה ולזה הוא וי"ל דקלקול של חימוץ שייך הלכך אע"ג דמקבל עליה יוקרא וזולא הוי רחוק להפסד והוי דומה לרבית אי לאו טעמא דמעיקרא אלא אלא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com